

C-748/23. sz. [Gekus] ügyⁱ**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2023. december 6.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Sąd Najwyższy (Lengyelország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2023. október 20.

Felperes:

C. Limited

Alperes:

M. S.

Az alapeljárás tárgya

Tartozás megfizetése iránti eljárás – Közbenső eljárás – Annak vizsgálatára irányuló kérelem, hogy a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság, Lengyelország) bírója megfelel-e a függetlenség és pártatlanság követelményének

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

Az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett második albekezdése – A függetlenség és pártatlanság követelménye nemteljesülésének megállapítására vonatkozó kritériumok – Ítélező testület, amelynek el kell végeznie a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) bírója függetlenségének vizsgálatát

ⁱ A jelen ügy neve fiktív. Az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 1) Úgy kell-e értelmezni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett második albekezdését, hogy már maguk a bírói kinevezés körülményei is utalhatnak arra, hogy a bíró nem felel meg a függetlenség és a pártatlanság követelményének, ha olyan bíróság létrehozásához vezetnek, amely sérti az egyén bírósághoz forduláshoz való jogát, vagy esetleg az e követelményeknek való meg nem felelést az támasztja alá, hogy a bíró hallgatólagosan (határozat formájában) elfogadja a bírói kinevezési eljárásának szabálytalanságát, amely az egyén bírósághoz forduláshoz való jogát sértő bíróság létrehozásához vezet?
- 2) Úgy kell-e értelmezni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett második albekezdését, hogy a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) bírójának ügynevezett pártatlansági vizsgálatával kapcsolatos ügyben nem ítélkezhetnek azok a bírák, akiknek részvétele – a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) bírói tisztségére az ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (a nemzeti igazságszolgáltatási tanácsról szóló törvény és bizonyos más törvények módosításáról szóló, 2017. december 8-i törvény) (Dz.U., 2018 r., 3. tétel) rendelkezéseinek megfelelő összetételű Krajowa Rada Sądownictwa (nemzeti igazságszolgáltatási tanács, Lengyelország) javaslatára való kinevezésük miatt – sérti az egyén bírósághoz forduláshoz való jogát?
- 3) A második kérdésre adott igenlő válasz esetén úgy kell-e értelmezni az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett második albekezdését, hogy a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) köteles az ügynevezett pártatlansági vizsgálatokkal kapcsolatos ügyben az ítélkező testületet e bírák részvétele nélkül létrehozni, végső esetben pedig az ilyen ügyekben öt bíróból álló ítélkező testület eljárásáról rendelkező nemzeti szabályozást mellőzni, és a kérelmet e bírák részvétele nélkül, a nemzeti jog által előírt eltérő összetételben elbírálni?

A hivatkozott uniós rendelkezések

Az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdése

A Charta 47. cikke

A hivatkozott nemzeti rendelkezések

Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (a legfelsőbb bíróságról szóló, 2017. december 8-i törvény) (egységes szerkezetbe foglalt szöveg: Dz. U., 2023, 1093. tétel, módosított szöveg, továbbiakban: u.S. N.), 29. cikk

A tényállás és az eljárás rövid ismertetése

- 1 Az alapeljárásban a jogvita egy ír társaság és egy ír állampolgár között áll fenn. E jogvita a feleknek a Lengyelország területén végrehajtott jogügyletekkel kapcsolatos kötelezettségeire és a felelősségre vonatkozik. A másodfokú bíróság által jelen ügyben hozott jogerős ítéletet Írországból kell végrehajtani, az alperes azonban az ír bíróságtól kérelmezte a határozat végrehajtása elismerésének megtagadását, arra hivatkozva, hogy sérült a bírósághoz forduláshoz való joga, és hogy erre amiatt került sor, hogy az igazságügyi miniszter által kijelölt bíró vett részt az ügy elbírálásában.
- 2 A felperes kérte, hogy folytassanak le pártatlansági és függetlenségi vizsgálatot a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) bírója, JG esetében. A függetlenség és pártatlanság követelményeinek nemteljesítésével kapcsolatban a felperes az alábbi körülményekre hivatkozott. Először is, JG bíró a Lengyel Köztársaság elnökéhez fordult azzal a kérelemmel, hogy a közelmúltbeli igazságügyi reformot követően megalakult Krajowa Rada Sądownictwa (nemzeti igazságszolgáltatási tanács) határozata alapján nevezze ki őt a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) bírójává. Másodszor, JG bíró aláírta a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) polgári jogi tanácsa bírójának nyilatkozatát, miszerint a Bíróság 2019. november 19-i A. K. és társai (A legfelsőbb bíróság fegyelmi tanácsának függetlensége) ítélete C-585/18, C-624/18 és C 625/18, EU:C:2019:982) nem vonatkozik a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) polgári tanácsának azon bírójaira, akik az új összetételű Krajowa Rada Sądownictwa (nemzeti igazságszolgáltatási tanács) határozata alapján kerülnek kinevezésre. Harmadszor, a felperes hivatkozott az alapügy alperesének, M. S.-nek a nyilatkozatára, amelyből kitűnik, hogy az alperes kérelme az alapügyben hozott lengyel ítéletek végrehajthatóságának az ír bíróságok általi megtagadására irányul, és e kérelemben az alperes arra hivatkozik, hogy megsértették az ügyének a törvény által létrehozott pártatlan és független bíróság általi elbírálásához való jogát.
- 3 A Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) öttagú testületet hozott létre a felperes vizsgálati kérelmének elbírálására. A Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) 2023. október 20-án tartott zárt ülésén az egyesbíróként eljáró előadó bíró (aki egyben az öt bíróból álló testület elnöke is) kételyeket fogalmazott meg a vizsgálati kérelem elfogadhatóságát illetően (amelyről egyesbírónak kell döntenie), valamint azon testület összetételét illetően, amelynek döntenie kell a vizsgálati kérelem érdemében, és benyújtotta a végzés rendelkező részében foglalt előzetes döntéshozatali kérdéseket.

Az alapügyben eljáró felek alapvető érvei

- 4 A felperes szerint a JG bíró részvételével eljáró Sąd Najwyższynak (legfelsőbb bíróság) az alperes számára esetlegesen kedvezőtlen határozata esetében az alperes továbbra is megkísérli majd megakadályozni a lengyel bírósági ítéletek végrehajtását.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid összefoglalása

- 5 Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés által felvetett jogi probléma, valamint az alapügyben a közbenső eljárás, azaz a pártatlanság és függetlenség vizsgálatára irányuló eljárás uniós jogot érintő ügynek minősül. Először is, abból kell kiindulni, hogy a fent említett vizsgálatra irányuló eljárásra vonatkozó rendelkezések tartalma Lengyelország és az Európai Bizottság képviselői közötti tárgyalások tárgyát képezte. Ezért szükséges, hogy a Bíróság olyan értelmező szempontokat adjon, amelyek lehetővé teszik a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) számára annak ellenőrzését, hogy a lengyel jogalkotó intézkedéseinek joghatása összhangban van-e a bírósághoz forduláshoz való jogra vonatkozó uniós előírásokkal. Másodszor, az uniós jellegről tanúskodik az, hogy az alapeljárásban egy ír társaság és egy ír állampolgár áll szemben egymással, és az ítéletet is ebben az országban kell végrehajtani. A jogvita azonban a felek kötelezettségeire és a Lengyel Köztársaság területén elfogadott jogi aktusokkal kapcsolatos felelősségre vonatkozik. Harmadszor, a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) 2023. március 15-i végzésével (Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów [a verseny- és fogyasztóvédelmi hivatal elnöke, Lengyelország], C-326/23) előzetes döntéshozatal céljából pártatlansági vizsgálattal kapcsolatos ügyben már kérdést terjesztett elő az uniós jog rendelkezéseinek értelmezésére vonatkozóan. A Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) jelenlegi összetételében mindazonáltal kifejti, hogy e kérdést a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) a pártatlansági vizsgálattal kapcsolatos ügynek a jelen ügghöz hasonló szakaszában (a vizsgálat iránti kérelem esetleges elutasításáról szóló tárgyalás), az egyesített polgári, büntető és munkaügyi és társadalombiztosítási tanácsában 2020. január 23-án hozott határozatának (a továbbiakban: SN [legfelsőbb bíróság] három egyesített tanácsának határozata) hatálya alá eső összetételben, egyesbíróként eljárva terjesztette elő.
- 6 A fent említett határozat a nemzeti bíróságnak a 2022. május 12-i W. J. (A tartásra jogosult szokásos tartózkodási helyének megváltozása) ítéletben (C-644/20, EU:C:2022:371) és a 2022. március 29-i Getin Noble Bank ítéletben (C-132/20, EU:C:2022:235) említett határozatának minősül. Ugyanakkor e határozat rendelkező részéből következik, hogy „a kérdést előterjesztő bíróságot alkotó bíró vagy bírák nem minősülnek az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének a Charta 47. cikkének második bekezdésével összefüggésben értelmezett második albekezdése értelmében vett, törvény által megelőzően létrehozott független és pártatlan bíróságnak”. A kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy e határozat joghatásait a Trybunał Konstytucyjny (alkotmánybíróság, Lengyelország) 2020. április 20-i ítélete nem szüntette meg, amit a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) ítélezési gyakorlata is megerősített. A Trybunał Konstytucyjny (alkotmánybíróság) ugyanis nem rendelkezik hatáskörrel a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) határozatainak alkotmányellenessé nyilvánítására. Ezért nem helytálló az az álláspont, miszerint az SN (legfelsőbb bíróság) három egyesített tanácsának határozata nem létezik.

- 7 Az első kérdés a felperes pártatlansági vizsgálatra irányuló kérelmének tárgyában való határozathozatal szempontjából releváns. A felperes JG legfelsőbb bírósági bírónak a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) bírójává történő kinevezésének körülményeiben a pártatlanság és a függetlenség követelményének megsértését látja. Az u.S. N. 29. cikkének 10. §-a értelmében az ilyen alapon benyújtott kérelmet el kell utasítani. A Bíróság választától függően a felperes vizsgálat elvégzésére irányuló kérelmét elutasítják, vagy érdemi tárgyalásra utalják. Ez attól függ, hogy a nemzeti jog azon rendelkezéseit, amelyek látszólag a Bíróság (és közvetve az Emberi Jogok Európai Bírósága) ítéleteinek végrehajtására irányulnak, az uniós joggal összhangban kell-e értelmezni, vagy mellőzni kell-e. Az u.S. N. jelen ügyben alkalmazandó rendelkezései ugyanis megakadályozzák, hogy a Bíróság ítéleteit az EUSZ 19. cikkből és a Charta 47. cikkéből eredő követelményeknek megfelelő módon lehessen végrehajtani.
- 8 A kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy a bírák pártatlanságával és függetlenségével kapcsolatos rendszerszintű probléma a lengyel jogrendszerben az új összetételű Krajowa Rada Sądownictwa (nemzeti igazságszolgáltatási tanács, a továbbiakban: KRS) létrejöttével merült fel, és politikai hatalomtól való függőséget eredményezett. Az SN (legfelsőbb bíróság) három egyesített tanácsa határozatában ezért megállapította, hogy „a szabálytalanul létrehozott és szabálytalanul működő [KRS {nemzeti igazságszolgáltatási tanács}] részvételével kinevezett bírót nem terjed ki a függetlenség védelme”.
- 9 A kérdést előterjesztő bíróság felhívja a figyelmet arra, hogy a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) ítélkezési gyakorlatában a pártatlansági vizsgálatokkal kapcsolatos eljárás szabályainak alkalmazása során két ítélkezési irányvonal alakult ki. Az u.S. N. 29. cikkének szigorú értelmezése szerint a vizsgálat lefolytatására irányuló kérelemben meg kell jelölni a bíró kinevezésével és a kinevezését követő eljárásával kapcsolatos azon körülményeket (bizonyítékokkal együtt), amelyek arra engednek következtetni, hogy e bíró esetében nem teljesült a függetlenség és pártatlanság követelménye, valamint azt, hogy a függetlenség és pártatlanság követelményének megsértése milyen hatással volt a konkrét ügy kimenetelére, figyelembe véve annak jellegét. Ezen irányvonal szerint a bíró függetlenségének és pártatlanságának az u.S. N. 25. cikkének 5. §-ában és az azt követő paragrafusokban előírt vizsgálatának intézménye nem arra irányul, hogy a jogalkotó által előírt bírói kinevezési rendszer megtámadását lehetővé tegye, hanem célja a konkrét bíró kinevezésével kapcsolatos egyedi körülmények és e bíró kinevezést követő magatartásának értékelése, amely értékelésre a konkrét ügy keretében kerül sor.
- 10 A fent hivatkozott ítélkezési irányvonalat a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) egyesbíróként eljáró (előadó bíró) bírái és a Sąd Najwyższyn (legfelsőbb bíróság) belüli bíró tisztségre kinevezett, az SN (legfelsőbb bíróság) három egyesített tanácsa határozatának hatálya alá tartozó személyekből álló ítélkező testületek dolgozták ki. Az ezen összetételekben meghozott határozatok tekintetében egyetlen eltérés állapítható meg: a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) bíráiból álló ítélkező testületek a pártatlansági vizsgálatokkal kapcsolatos eljárást felesleges

szabályozásnak tekintik, mivel még ezen eljárásnak a lengyel jogrendbe való bevezetését megelőzően a felek kötelező erejű eljárási szabályok alapján kérhették a bíró kizárását, ha olyan körülmény merült fel, amely az adott ügyben a bíró pártatlanságával kapcsolatban megalapozott kétségeket vethetett fel (a k.p.c. [polgári perrendtartás] 49. cikkének 1. §-a, a k.p.k. [a büntetőeljárásról szóló törvény] 41. cikkének 1. §-a).

- 11 Létezik azonban a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) teljesen eltérő ítélkezési irányvonala is, amelyet a pártatlansági vizsgálattal kapcsolatos azon ügyekben alakítottak ki, amelyekben az SN (legfelsőbb bíróság) valamennyi bírása közül e bíróságnak az SN (legfelsőbb bíróság) három egyesített tanácsa határozatának hatálya alá nem tartozó bíráiból álló ítélkező testületet választottak ki sorshúzással. Ezekben az ügyekben az SN (legfelsőbb bíróság) három egyesített tanácsa határozatának hatálya alá tartozó, a pártatlansági vizsgálatra irányuló kérelemmel érintett bírakat azzal az indokkal zárták ki az alapügy elbírálásából, hogy az SN (legfelsőbb bíróság) három egyesített tanácsának határozata szerint az SN-nek (legfelsőbb bíróság) az új összetételű KRS (nemzeti igazságszolgáltatási tanács) javaslatára kinevezett bírása nem felel meg a pártatlanság minimumkövetelményének.
- 12 A Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) ezen ítélkezési irányvonala továbbá rávilágított arra, hogy a Trybunał Konstytucyjny (alkotmánybíróság) 2021. július 14-i, 2021. november 24-i, illetve 2022. március 10-i ítélete szintén nem kötelező erejű. Ezen ítéletek alapján a jogszabályi rendelkezések nem vesztek el kötelező erejüket, és ezért ezen ítéletek nem kötik a független bíróságokat, különösen a Sąd Najwyższyt (legfelsőbb bíróság). Ezenfelül a Trybunał Konstytucyjny (alkotmánybíróság) említett határozatait figyelmen kívül kell hagyni, mivel azok összeegyeztethetetlenek az uniós jog elsőbbségének elvével (a Bíróság 2022. február 22-i RS [Alkotmánybírósági ítéletek hatása] ítélete, C-430/21, EU:C:2022:99, különösen a 77. pont).
- 13 E tekintetben a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) az Emberi Jogok Európai Bíróságának a 2021. július 22-i Reczkowicz kontra Lengyelország ítéletében (43447/19. sz. kérelem, ECHR:2021:0722), 2021. november 8-i Dolińska-Ficek és Ozimek kontra Lengyelország ítéletében (49868/19. és 57511/19. sz. kérelem, ECHR:2021:1108) és 2022. február 3-i Advance Pharma sp. z o.o. kontra Lengyelország ítéletében (1469/20. sz. kérelem) foglalt ítélkezési gyakorlatára is hivatkozik. A Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) úgy véli, hogy ezen ítéletek alapján megállapítható, hogy a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) új eljárás keretében kinevezett bíráját ki kell zárni az ügy elbírálásából, éspedig a konkrét ügy körülményeitől függetlenül.
- 14 A kérdést előterjesztő bíróság emlékeztet arra, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, hogy az egyének bírósághoz forduláshoz való joga tiszteletben tartásának vizsgálata során figyelembe kell venni, hogy a bírák kinevezéséről szóló határozatok elfogadására vonatkozó érdemi feltételeket és eljárást oly módon alakították-e ki, hogy az kizárja, hogy az egyénekből jogos

kétség merüljön fel az érintett bírák külső tényezők általi befolyásolhatatlanságát, valamint az ütköző érdekek vonatkozásában való semlegességét illetően (2019. november 19-i A. K. és társai [A legfelsőbb bíróság fegyelmi tanácsának függetlensége] ítélet, C-585/18, C-624/18 és C-625/18, EU:C:2019:982, 134. pont; 2021. március 2-i A. B. és társai [A legfelsőbb bíróság bírának kinevezése – Jogorvoslat] ítélet, C-824/18, EU:C:2021:153, 123. pont; 2021. július 15-i Bizottság kontra Lengyelország [Fegyelmi felelősségi rendszer] ítélet, C-791/19, EU:C:2021:596, 98. pont; 2021. október 6-i W. Ž. [A legfelsőbb bíróság rendkívüli felülvizsgálati és közjogi tanácsa – Kinevezés] ítélet, C-487/19, EU:C:2021:798, 148. pont).

- 15 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy a 2008. július 1-jei Chronopost és a La Poste kontra UFEX és társai ítéletből (C-341/06 P és C-342/06 P, EU:C:2008:375, 46. és 48. pont), valamint a 2020. március 26-i Simpson kontra Tanács és HG kontra Bizottság [felülvizsgálat] ítéletből (C-542/18 RX-II és C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, 57. pont) a bírói kinevezés körülményeinek vizsgálatára vonatkozó kötelezettség is következik. A valamennyi bíróságot terhelő, annak vizsgálatára vonatkozó kötelezettséget, hogy összetételüknél fogva jogszerű eljárást biztosító bíróságnak minősülnek-e, a 2022. március 24-i Wagenknecht kontra Bizottság ítélet (C-130/21 P, EU:C:2022:226, 15. pont) és a 2021. december 21-i Euro Box Promotion és társai ítélet (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 és C-840/19, EU:C:2021:1034, 206. pont) is megerősítette.
- 16 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az u.S. N. 29. cikkének 5. §-át úgy lehet – és kell – értelmezni, hogy a fentiekben ismertetett egyezményi és uniós követelmény érvényesüljön. Ez arra utal, hogy a bíró e rendelkezésben említett „kinevezésének körülményei” a jelen ügyben azt jelentik, hogy JG bírónak a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) belüli bírói tisztségre való kinevezésére irányuló eljárás során súlyos jogsértésre került sor, amikor az új összetételű KRS (nemzeti igazságszolgáltatási tanács) és a Lengyel Köztársaság elnöke „tudatosan és szándékosan” figyelmen kívül hagyta a 2018. augusztus 28-i 330/18. sz. határozat végrehajtásának felfüggesztését, amelyet a Naczelny Sąd Administracyjny (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Lengyelország) 2018. szeptember 27-i határozatával rendelt el, és ezáltal megakadályozták, hogy e bíróság felülvizsgálja e határozat jogszerűségét. Másrészt a „bíró kinevezést követő eljárásának körülményei” – a fentiekben ismertetett nemzeti, uniós és nemzetközi joggyakorlat ellenére – a kinevezési eljárás szabályszerűségének negatív értékelésének (passzív elfogadásának) hiányából erednek.
- 17 Ilyen körülmények között a jelenlegi összetételében a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) úgy véli, hogy a Bíróságnak tisztáznia kell, hogy a bírósághoz forduláshoz és a hatékony jogorvoslathoz való jogra vonatkozó uniós normára tekintettel a bíró pártatlanságának és függetlenségének értékelése keretében kizárt-e a bírói kinevezés körülményeinek figyelembevétele, ha maguk a bírói kinevezés körülményei azt eredményezik, hogy e személynek az ügy elbírálásában való részvétele sérti az egyénnek az emberi jogok európai egyezménye (a

továbbiakban: EJEE) 6. cikkének (1) bekezdése értelmében vett bírósághoz forduláshoz való jogát.

- 18 Ha az EUSZ 19. cikk és a Charta 47. cikkének értelmezéséből az következne, hogy a bírói kinevezési eljárás szabálytalansága önmagában elegendő a bírói függetlenség és pártatlanság adott ügyben (és bármely más ügyben) való megkérdőjelezéséhez, akkor garantálni kell, hogy a pártatlansági vizsgálatra irányuló kérelmet a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság bírálja el. Jelen ügyben a pártatlansági vizsgálatra irányuló kérelem elbírálására sorshúzással kiválasztott ítélkező testület a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) két bírójából és az SN (legfelsőbb bíróság) három egyesített tanácsa határozatának hatálya alá tartozó három bíróból áll. Ez utóbbi bírák egyikét, MS bírót a jelen ügghöz hasonló, pártatlansági vizsgálatra irányuló eljárást követően a kinevezésével kapcsolatos körülmények figyelembevételének eredményeképpen már kizárták más ügy elbírálásából (az SN [legfelsőbb bíróság] 2023. október 19-i végzése). Ugyanakkor RS és RD bírakat nem a pártatlansági vizsgálatkal kapcsolatos ügyek elbírálásából zárják ki, ha a kizárásukra irányuló kérelmet az eljárásban részes fél nyújtja be, és e kérelem elbírálására sorshúzással a Sąd Najwyższynak (legfelsőbb bíróság) az SN (legfelsőbb bíróság) három egyesített tanácsa határozatának hatálya alá nem tartozó bírójából álló ítélkező testületet választanak ki. A jelen ügyben a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) azon ítélkező testületének, amelynek el kell bírálnia a pártatlansági vizsgálatra irányuló kérelmet, tehát olyan személyek a tagjai, akikkel szemben a W J. (A tartásra jogosult szokásos tartózkodási helyének megváltozása) ítéletben és a Getin Noble Bank ítéletben említett nemzeti bírósági határozatot hoztak.
- 19 Az u.S. N. 29. cikkének 15. §-a szerint a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) a pártatlansági vizsgálatra irányuló kérelmet zárt ülésen, „a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) összes tagja közül” sorshúzással kiválasztott öt bíróból álló tanácsban bírálja el. Ez azt jelenti, hogy a Sąd Najwyższyn (legfelsőbb bíróság) belüli bírói tisztségre az „új” KRS (nemzeti igazságszolgáltatási tanács) javaslatára kinevezett bírák tekintetében a pártatlansági vizsgálat eredményéről az új összetételű KRS (nemzeti igazságszolgáltatási tanács) határozata alapján és hasonló körülmények között kinevezett más bírák határozhatnak. Ezért a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) ítélkezési gyakorlatában rámutat arra, hogy a pártatlansági vizsgálatra irányuló kérelmet elbíráló ítélkező testület létrehozásának módja arról tanúskodik, hogy a 2022. június 9-i törvény és a pártatlansági vizsgálatkal kapcsolatos eljárás kialakítása a *nemo iudex in causa sua* elvét sértő megoldás szándékos bevezetésére irányult.
- 20 A kérdést előterjesztő bíróság emlékeztet arra, hogy az SN (legfelsőbb bíróság) három egyesített tanácsának határozata értelmében az SN-nek (legfelsőbb bíróság) az új összetételű KRS (nemzeti igazságszolgáltatási tanács) határozata alapján kinevezett bírójának valamely ügy elbírálásában való részvétele (polgári peres eljárásban) az eljárás semmisségéhez, vagy (büntetőeljárásban) a bíróság szabálytalan összetételéhez vezet. E határozatnak azonban az új összetételű KRS (nemzeti igazságszolgáltatási tanács) javaslatára kinevezett bírák nem tesznek

eleget. E bírakat az ítélkező testület sorshúzással történő kiválasztására irányuló eljárás során nem mellőzik, és – kevés kivételtől eltekintve – nem is kerül sor a pártatlansági vizsgálattal kapcsolatos ügy elbírálásából való kizárására irányuló kérelem benyújtására.

- 21 Ezért a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) szerint a bíró függetlenségének és pártatlanságának az u.S. N. 29. cikkének 4. §-ában kialakított vizsgálata nem felel meg azoknak a követelményeknek, amelyek a kérelmezőnek a törvénynél magasabb rangú jogi aktusok, különösen az EJEE 6. cikkének (1) bekezdése, és így az [EUSZ] 19. cikk (1) bekezdésének a Charta 47. cikkének és 52. cikke (3) bekezdésének összefüggő rendelkezései által biztosított jogok védelméhez szükségesek olyan helyzetben, amikor a felülvizsgálati kérelmét elbíráló ítélkező testület tagjává az SN-n (legfelsőbb bíróság) belüli bírói tisztségre az új összetételű KRS (nemzeti igazságszolgáltatási tanács) javaslatára kinevezett bírót jelölték ki.
- 22 A kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy az Emberi Jogok Európai Bíróságának és a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) ítélkezési gyakorlatát, valamint a Bíróság eddigi ítéleteit a Sąd Najwyższyn (legfelsőbb bíróság) belüli bírói tisztségre az új összetételű KRS (nemzeti igazságszolgáltatási tanács) javaslatára kinevezett személyekből álló bírói testület vitatja. Az EUSZ 19. cikk és a Charta 47. cikkének értelmezését illetően annak elfogadhatóságával kapcsolatban kell kérni a Bíróság álláspontját, hogy a nemzeti jogalkotó olyan ítélkező testületeket hoz létre, amelyek sértik az EJEE 6. cikke értelmében vett bírósághoz forduláshoz való jogot, és ugyanakkor uniós jogot érintő ügyben (a nemzeti jog szerint) érvénytelen ítéleteket hoznak. A kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint elfogadhatatlan, hogy uniós jogot érintő ügyet (mint amilyen a pártatlansági vizsgálattal kapcsolatos ügy) bírói tisztségre olyan körülmények között kinevezett személyekből álló ítélkező testület bíráljon el, amelyek az A. K. és társai ítélet fényében az illetékességgel nem rendelkező bíróság számára alapul szolgálnak arra, hogy megállapítsa illetékességét, ha a nemzeti jog a (járulékos jellegű) ügy elbírálását a Charta 47. cikke értelmében vett bíróságnak nem minősülő bíróságra bízta, és amelyek a W. Ž. ítélet fényében feljogosítanak a nemzeti bíróság határozatainak mellőzésére. Ezenfelül az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítéletei szerint az ilyen személyeknek az ügy elbírálásában való részvétele az egyén bírósághoz forduláshoz való jogának megsértését jelenti, így az ezzel ellentétes álláspont elfogadása azt jelentené, hogy – a Charta 52. cikkének (3) bekezdésével ellentétben – az e joggal kapcsolatos uniós mérce alacsonyabb, mint az egyezményi mérce. Ezért a tényleges érvényesülés elve a pártatlansági vizsgálattal kapcsolatos üggyhöz hasonló, uniós jogot érintő ügyekben illetékes nemzeti bíróságok összetételének megállapítása tekintetében korlátozza a nemzeti eljárási autonómia elvét.
- 23 A harmadik kérdés ezzel szemben arra irányul, hogy a jogállamiság értékének védelmét további eszközzel egészítse ki, amely érték azon alapul, hogy a nemzeti bíróság összetételét úgy kell megállapítani, hogy a bírósághoz forduláshoz való jogra vonatkozó uniós normák biztosítva legyenek. Nem zárható ugyanis ki, hogy

a Sąd Najwyższyt (legfelsőbb bíróság) irányító személyek 2020 májusától fennálló eddigi gyakorlatára tekintettel, amely többek között abban áll, hogy megakadályozzák a Bíróság előzetes döntéshozatali eljárásokban hozott ítéleteinek végrehajtását, a pártatlansági vizsgálattal kapcsolatos ügyekben az ítélkező testületeket továbbra is úgy választják ki, hogy azokban az SN (legfelsőbb bíróság) három egyesített tanácsa határozatának hatálya alá tartozó személyek vesznek részt.

- 24 A minimális változatban ezen intézkedés azon a kötelezettségen alapulhat, hogy a meglévő nemzeti eljárási intézmények igénybevételével távolítják el az ítélkező testületből azokat a személyeket (bírákat), akiknek az ügy elbírálásában való részvétele az egyén bírósághoz forduláshoz való jogának megsértéséhez vezet, majd ezt az testületet olyan személyekkel egészítik ki, akiknek az ügy elbírálásában való részvétele e jog szempontjából nem vet fel kételyeket. A maximális változat szerint, amelyet abban az esetben kell alkalmazni, ha a nemzeti eljárási szabályok nem alkalmazhatók, a javasolt jogorvoslat az ügynek a nemzeti jogban kifejezetten nem előírt, azonban az egyénnek a pártatlan és független bírósághoz való jogát érvényre juttató ítélkező testület általi elbírálását jelenti (a nemzeti jog öt bíróból álló ítélkező testületet előíró rendelkezéseinek mellőzésével, és ehelyett a nemzeti jog más olyan rendelkezéseinek alkalmazásával, amelyek szerint különös szabályozás hiányában a Sąd Najwyższy [legfelsőbb bíróság] egyesbíróként eljárva határoz).
- 25 A kérdést előterjesztő bíróság felhívja a figyelmet arra, hogy ebben a helyzetben a bíró kizárásának a nemzeti eljárási szabályokban előírt intézménye igénybe vehető az ítélkező testület létrehozásához. Ennek az intézménynek az alkalmazása a kizárási feltételek kiterjesztő, az egyezményvel vagy az uniós joggal összhangban álló értelmezését követeli meg. Ezen értelmezést a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) ítélkezési gyakorlata szerint az SN (legfelsőbb bíróság) három egyesített tanácsa határozatának hatálya alá nem tartozó bírák részvételével eljáró ítélkező testületek követik.
- 26 Végül a kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint a bíró pártatlanságával kapcsolatos kétségek megalapozottságának értékelése során figyelembe kell venni minden olyan körülményt, amely befolyásolhatja a bíró magatartását. E körülményeket annak függvényében kell értékelni, hogy az átlagpolgár szemszögéből nézve teljesültek-e azok az objektív feltételek, amelyek alapján a bíró pártatlannak és függetlennek, az e bíró részvételével eljáró bíróság pedig független bíróságnak tekinthető. E tekintetben nem lényegtelen a bírónak az igazságügyet érintően bevezetett változásokkal kapcsolatos hozzáállása. Mindenekelőtt megállapítható, hogy az ilyen kizárás iránti kérelmek megalapozottak, mivel az úgynevezett bírói vizsgálatot lefolytató ítélkező testületben tag „új bíró” kénytelen lenne olyan körülményről állást foglalni, amely őt is közvetlenül érinti, mivel a kinevezési eljáráshoz kapcsolódik. Következésképpen az ilyen bírónak a kérelem elbírálásában való részvétele alapján mind az eljárásban részes felek, mind a közvélemény azt gondolhatja, hogy a bíróság nem pártatlan.

- 27 Ennek eredményeképpen a pártatlansági vizsgálattal kapcsolatos ügyek elbírálása attól függ, hogy a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) milyen összetételben ítélik. Ha a pártatlansági vizsgálattal kapcsolatos ügy elbírálásából való kizárás iránti kérelemről a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) bírása határoz, akkor az SN (legfelsőbb bíróság) három egyesített tanácsa határozatának hatálya alá tartozó, az SN-n (legfelsőbb bíróság) belüli bírói tisztségre kinevezett személyt ki kell zárni a határozathozatalból. Az SN (legfelsőbb bíróság) bírái által benyújtott, arra irányuló kérelmeknek, hogy zárják ki őket a pártatlansági vizsgálattal kapcsolatos ügy elbírálásában való részvételből, abban az esetben is helyt adnak, ha a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) ítélező testülete a pártatlansági vizsgálattal kapcsolatos ügyben többségében az SN (legfelsőbb bíróság) három egyesített tanácsa határozatának hatálya alá tartozó személyekből áll. Másrészt, ha az SN (legfelsőbb bíróság) három egyesített tanácsa határozatának hatálya alá tartozó személyeket választanak ki sorshúzással a bírónak a pártatlansági vizsgálattal kapcsolatos ügy elbírálásából való kizárására irányuló kérelem elbírálására, e kérelemnek nem adnak helyt, ha a kérelmet az uniós joggal és az egyezményvel összhangban értelmezett nemzeti eljárási szabályok alapján az SN (legfelsőbb bíróság) bírása vagy e kérelmet közvetlenül eljárásban részes fél nyújtja be. Olyan határozatokra is lehet hivatkozni, amelyekben az SN (legfelsőbb bíróság) bírásának a pártatlansági vizsgálattal kapcsolatos ügy elbírálásából való úgynevezett önkizárásra irányuló kérelmeit a törvény szerint elfogadhatatlanként nem bírálják el.
- 28 Ebben az esetben a Sąd Najwyższynak (legfelsőbb bíróság) a pártatlansági vizsgálattal kapcsolatos ügyekben kifejtett igazságszolgáltatási tevékenysége a Bíróság jogállamiságot érintő ügyekben hozott ítéleteinek részleges végrehajtását jelenti, egyfajta „a la carte” végrehajtást és kettős mérce kialakulását a bírósághoz forduláshoz való jog tekintetében. Ezért a Bíróság közvetlen állásfoglalását kell kérni az uniós jogi rendelkezéseknek a pártatlansági vizsgálattal kapcsolatos eljárásokkal összefüggésben történő értelmezése, valamint annak a kérdésnek a megválaszolása tekintetében, hogy abban az esetben, ha az SN (legfelsőbb bíróság) három egyesített tanácsa határozatának hatálya alá tartozó személyek nem nyújtanak be önkizárás iránti kérelmet, az eljárásban részes felek vagy az SN (legfelsőbb bíróság) bírái által benyújtott, e személyek kizárására irányuló kérelmeknek nem adnak helyt, és a pártatlansági vizsgálattal kapcsolatos ügyekben az ítélező testületek sorshúzással való kiválasztására vonatkozó gyakorlat nem változik, az EUSZ 19. cikk és a Charta 47. cikkének tényleges érvényesülése megköveteli-e a nemzeti bíróság arra vonatkozó hatáskörrel való felruházását, hogy a pártatlansági vizsgálattal kapcsolatos ügyben az uniós joggal ellentétesként mellőzze az öt bíróból álló ítélező testületre vonatkozó nemzeti szabályozást.